

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Три шляхи ведуть до знань:
шлях міркувань - цей шлях найбагородніший;
шлях наслідувань – це найлегший шлях;
і шлях досвіду – цей шлях найтяжчий.

Конфуцій

Педагогічна практика є важливою складовою в системі професійної підготовки вчителя і вихователя. Запорізький педагогічний коледж має напрацьовану роками, але оновлену відповідно до вимог часу, систему педагогічної практики.

К.Д. Ушинський писав, що «метод викладання можна вивчити з книжок чи зі слів викладача, але набути навички у використанні цього методу можна тільки тривалою і довгочасною практикою».

Систематичний аналіз ходу і результатів педагогічної практики підтверджує цю аксіому професійної підготовки та вказує на необхідність пошуку нових підходів до її організації.

Пріоритетним напрямком і завданням роботи Запорізького педагогічного коледжу є здійснення якісної професійної підготовки через реалізацію компетентнісного підходу до професійної практичної підготовки майбутніх спеціалістів. Головна умова результативності фахового становлення - взаємодія теоретичної і практичної підготовки. Компетентне виконання педагогічної діяльності можливе через володіння вміннями, які формуються у студентів коледжу в процесі практики.

Педагогічна практика допомагає розвитку педагогічних здібностей, вихованню внутрішньої готовності працювати з дітьми в початковій школі, в дошкільному закладі, сприяє формуванню професійних умінь і навичок. Вона дає можливість перевірити рівень теоретичної підготовки студентів з психології, педагогіки та окремих методик, творчо застосовувати знання, практичні вміння в умовах професійної діяльності.

Метою педагогічної практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації праці в галузі майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у коледжі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час роботи в реальних умовах, виховання потреби систематично поповнювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

Основними завданнями педагогічної практики є:

- виховання професійно значущих якостей особистості педагога;
- формування потреби в педагогічній самоосвіті;
- виховання інтересу й любові до професії;
- закріплення, поглиблення та збагачення знань у процесі вирішення педагогічних завдань;

- формування і розвиток професійних умінь та навичок; вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховного процесу в освітніх закладах, передовим педагогічним досвідом;
- надання допомоги освітнім закладам у вирішенні завдань навчання та виховання дітей.

Педагогічна практика в коледжі має тривалий, безперервний характер. Тривалість і терміни проведення педагогічної практики визначаються у відповідності з Державним освітнім стандартом, навчальними планами, „Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (наказ Міністерства освіти України № 93 від 08.04.93р.), „Положенням про проведення практики в Запорізькому педагогічному коледжі”, погодженим з обласним управлінням освіти, наскрізною програмою і робочими програмами на всіх спеціальностях.

Створені програми з педагогічної практики для студентів педагогічного коледжу зі спеціальностей: 5.01010101 «Дошкільна освіта» з додатковими спеціалізаціями «Вихователь логопедичних груп», «Керівник зображувальної діяльності у дошкільному закладі», «Учитель англійської мови у дошкільному закладі», «Учитель інформатики у дошкільному закладі».

Педагогічна практика проводиться в рамках навчального процесу і передбачає включення всіх студентів педагогічного коледжу з другого курсу і до завершення навчання в систематичну педагогічну діяльність. Це дозволяє послідовно і в певній системі протягом усіх років навчання в коледжі поєднувати оволодіння теорією з практичною діяльністю майбутніх вихователів у навчально-виховних закладах.

На спеціальності «Дошкільна освіта» з перших днів перебування у коледжі відбувається занурення студентів в особливості дитячого світосприйняття дошкільників.

У програму практики дошкільних груп включенні різні форми практичної підготовки студентів (спостереження і аналіз занять, показові заняття, пробні заняття), різні види практик: введення у спеціальність, практика в ролі помічника-вихователя, практика спостережень і пробних занять, літня педагогічна практика, переддипломна практика.

Навчально-ознайомлювальна практика «Введення в спеціальність» (2 курс, III семестр) формує у студентів цілісне уявлення про різні типи сучасних дошкільних закладів, їх навчально-виховний комплекс, створює у студентів установки на формування професійного інтересу до педагогічної діяльності вихователя, професійної позиції, розвиває потреби у студентів у самопізнанні і самовдосконаленні.

Практика в ролі помічника вихователя (2 курс, IV семестр) включає спостереження педагогічної діяльності у групах раннього віку в дошкільному навчальному закладі та поступове залучення студентів до проведення режимних процесів та ігор-занять з різних розділів програми: розвитку мовлення, фізкультури, образотворчої діяльності, сенсорного розвитку, практичне ознайомлення з діагностикою і корекцією розвитку дитини за основними показниками, організацію і проведенням різних видів дозвілля в другу половину дня.

Під час організації проведення показових занять викладачі спираються на вивчення відповідних розділів на заняттях з педагогіки, психології і часткових методик. Проходження практики тісно пов'язано з вивченням часткових методик (розвитку мовлення;

зображувальної діяльності; ознайомлення з навколишнім; формування елементарних математичних уявлень; фізичного, музичного виховання) та іншого.

Пробна практика в групах дошкільного віку (3 курс V – VI семестр, 4 курс VII семестр) дає можливість усвідомити особливості розвитку дітей, особливості організації навчально-виховної роботи з ними. Студенти спостерігають організацію роботи в I та II половину дня, самостійно проводять різні види ігор, добираючи їх тематику та обладнання, цільові прогулянки для ознайомлення з навколишнім середовищем, проводять традиційні заняття з розвитку мовлення, фізкультури, образотворчої діяльності, ознайомлення з природою, з формуванням елементарних математичних уявлень; ведення куточку природи, куточку книги, знайомляться з навчальними та дидактичними посібниками з різних розділів виховання; зі спортивним інвентарем, обладнанням спортивних залів та майданчиків.

Студенти проводять інтегровані заняття з розвитку мовлення, математики, ознайомлення з природою, фізичного виховання, зображувальної діяльності, музичні заняття та розваги, вирішують творчі завдання, використовують різноманітні засоби, методи, інноваційні технології. Кожен вид діяльності, який проводиться студентами під час практики, аналізується методистами. З метою недопущення помилок та грамотного аналізу різних форм роботи з дошкільниками, методистами практики розроблені схеми, за якими здійснюється аналіз.(Додаток)

Одним із важливих аспектів активної пробної практики є підготовка вихователя зі спеціалізації, який, поряд із проведенням звичайної освітньо-виховної роботи, має можливість бути вихователем(за вибором) логопедичних груп, керівником образотворчої діяльності, учителем англійської мови чи інформатики в дошкільному навчальному закладі. За час практики кожен студент проводить не менше 4-х занять з логопедії, образотворчої діяльності, англійської мови, інформатики, роботу з дітьми за інтересами, індивідуальну роботу в повсякденному житті.

Тісна співпраця студентів, методистів коледжу з базовими дошкільними закладами сприяє формуванню особистості майбутнього фахівця.

Переддипломну педагогічну практику студенти проходять у різних типах дошкільних закладів, з урахуванням місця майбутньої роботи. Цей завершальний етап теоретичної та практичної підготовки студента виявляє рівень та якість професійних знань, умінь та навичок, сформованих упродовж навчання з фахових дисциплін.

Керівники навчальних закладів у відгуках про роботу випускників відзначають високий рівень підготовки педагогічних кадрів, які орієнтовані на сучасні пріоритети освіти, на формування важливих мовленнєвих компетентностей вихованців, на вміння застосування механізмів їх запровадження. Крім того зазначається, що випускники коледжу виявляють високий рівень теоретичної та практичної підготовки з фахових методик, вміння використовувати інноваційні технології у проведенні інтегрованих занять.

Система взаємовідносин керівників та студентів будується на взаємодії, співпраці, орієнтується не лише на виконання плану практики, а й на розкриття в кожному зі студентів особистісних та професійних сторін.

Педагогічна практика є безпосереднім джерелом знань, формування умінь і навичок, провідним етапом професійної підготовки майбутніх фахівців.

Бібліографічні посилання

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – С.268. Закон України “Про освіту”. – К.: Генеза, 1996. – 36с.
2. Казакова Н.В. Організація педагогічної практики в професійному становленні майбутнього педагога // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Збірник наук. праць: У 2-х ч. / За ред. І.А.Зязюна та Н.Г. Ничкало. – К. – 2001. – Ч. 2. – С.207–212.
3. Машкіна Л.А. Педагогічна практика в системі ступеневої підготовки вихователів дітей дошкільного віку. Навчальна програма та методичні рекомендації щодо її реалізації. – Хмельницький: Вид-во ХГПІ, 2002. – 58 с.
4. Педагогическая практика студентов факультетов дошкольного образования: Учеб. пособие / Л.М.Волобуева, В.И.Ядешко, Л.И.Павлова и др. – М.: Изд. центр «Академия», 1999. – 224 с.
5. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів освіти України: Наказ Міністерства освіти України від 8 квітня 1999 р. № 93 // Збірник законодавчих та нормативних актів про освіту. Випуск 1. – К., 1994.

Додаток 1.

Карта аналізу проведення пробного заняття

1. «Ознайомлення з природою. Екологічне виховання»
2. Відповідність програмового матеріалу віку дітей.
3. Наявність елементів нового, що забезпечують деякі зусилля і напругу мислення дітей.
4. Виховний вплив програмового матеріалу.
5. Дотримання гігієнічних вимог.
6. Естетичність заняття (зовнішній вигляд дітей, групи, обладнання)
7. Необхідність та різноманітність наочних посібників.
8. Етапи заняття та їх взаємозв'язок.
9. Тривалість етапів заняття.
10. Різноманітність методів та прийомів, їх взаємозв'язок та обґрунтування.
11. Прийоми забезпечення емоційності, залучення до співпраці та зацікавленості дітей.
12. Прийоми активізації самостійного мислення дітей.
13. Прийоми подання нового матеріалу з опорою на засвоєні знання.
14. Доступність, логічність, емоційність мови вихователя.
15. Індивідуальна робота з дітьми.
16. Поведінка дітей у процесі роботи.
17. Оцінка роботи на занятті вихователем та дітьми.

Карта аналізу проведення ранкової гімнастики

1. Місце проведення ранкової гімнастики.
2. Гігієнічні умови для проведення ранкової гімнастики.
3. Спортінвентар (доцільність, естетичність, відповідність віку дітей)
4. Тривалість ранкової гімнастики.

5. Відповідність тривалості ранкової гімнастики відповідно до віку дітей.

Методичні прийоми.

1. Емоційність проведення, чим досягнута.
2. Якість рухів, які виконуються дітьми з вихователем.
3. Ступінь участі всіх дітей.
4. Наявність втоми у дітей.
5. 11. Чи здійснюється індивідуальний підхід.
6. 12. Чи проводилася коригуюча гімнастика.
7. 13. Які вихідні положення використовуються при проведенні ранкової гімнастики.
8. 14. Використання нетрадиційних методів.

Карта аналізу проведення пробного заняття з МФЕМУ

- Відповідність програмовим вимогам, теми, мети заняття віковій групі та підготовленості дітей.
- Підготовка студента-практиканта до заняття: наявність конспекту заняття, демонстраційного та роздаткового матеріалу.
- Підготовка дітей до заняття. Створення умов для проведення заняття (розміщення дітей на занятті, розташування обладнання, дотримання гігієнічних умов).
- Структура заняття. Взаємозв'язок частин заняття.
- Методи, прийоми навчання, використання студентом-практикантом в кожній частині заняття, їх доцільність.
- Забезпечення пізнавальної активності дітей, розвитку у них логічного мислення, уяви.
- Збагачення словника дітей математичною термінологією.
- Особливості проведення самостійної роботи дітей, урахування рівня розвитку кожної дитини, здійснення індивідуального підходу. Емоційність, виразність, доступність мовлення студента-практиканта.
- Вміння тримати в полі зору всю групу дітей.
- Реалізація мети заняття.

Карта аналізу проведення прогулянки

- Попередні заняття (проведення попередньої роботи з дітьми).
- Тривалість часу прогулянки (відповідність віку дітей).
- Схема прогулянки (мета, частини прогулянки).
- Рухова активність дитини (планування фізкультурно - оздоровчих заходів).
- Організація самостійної рухливої діяльності, які умови створенні.
- Методика проведення всіх структурних частин.

Карта аналізу проведення пробного заняття з фізичного виховання

- Підготовка посібників (їх кількість, розташування).
- Дотримання санітарно - гігієнічних вимог.
- Розподіл фізичного навантаження за окремими частинами заняття. Зв'язок із попереднім заняттям (закріплення, ускладнення окремих видів рухів).

Структура заняття:

- Тривалість заняття, тривалість кожної частини, навантаження.
- Кількість дітей, що виконує рухи.
- Характер активності дітей під час виконання рухів.
- Якість показу вправ вихователем.
- Відповідність показу і словесного впливу.
- Індивідуальна робота з дітьми.
- Навчальний характер оцінки виконання рухів дітьми.
- Володіння вихователем прийомами навчання.
- Оволодіння дітьми програмовим матеріалом.
- Моторна та загальна щільність заняття.